

Яценко Х.М.

студентка групи ПР-22

*Науковий керівник: викладач кафедри конституційного, адміністративного
та фінансового права*

Західноукраїнський національний університет

Кузь Т. В.

ПРАВО НА ГРОМАДЯНСТВО: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Громадянство є тією необхідною підставою, яка надає особі, що має статус громадянина, можливість повною мірою долучитися до політичного, економічного, правового та культурного життя суспільства й держави. Відповідно до загальновизнаних норм міжнародного права, право на громадянство є невід'ємним правом кожної людини. Це зумовлює актуальність дослідження цього правового статусу та ряду викликів, які з ним пов'язані.

Походження інституту громадянства можна простежити ще з часів Давньої Греції, коли «громадянами» були ті, хто мав законне право брати участь у справах держави. Проте в жодному разі не були громадянами раби, селяни, жінки або іноземці-резиденти, вони були просто суб'єктами [4, с. 100]. Для тих, хто мав привілейоване право бути громадянами, участь у державних справах розглядалася не тільки як право, але також, і в першу чергу, як обов'язок. Громадянин, який не виконував свої обов'язки, вважався соціально руйнівним.

Таке поняття громадянства відображається і в сьогоденнішому найбільш загальному розумінні та стосується правових відносин між особою і державою. Так, більшість людей у світі є законними громадянами тієї чи іншої держави, і це дає їм право на певні привілеї або права. Бути громадянином означає виконувати певні обов'язки стосовно того, що держава очікує від осіб, які перебувають під її юрисдикцією. Таким чином, громадяни виконують певні зобов'язання перед своєю державою, і вони, у

свою чергу, можуть розраховувати на захист своїх життєвих інтересів від держави [3, с. 42].

Загальна декларація прав людини визнає право на громадянство, право змінювати своє громадянство і право не бути позбавленим громадянства. Це право підтверджується і в багатьох інших міжнародних документах, у тому числі Європейською конвенцією про громадянство Ради Європи (1997 року). У контексті міжнародних норм «національність» і «громадянство», як правило, використовуються як слова-синоніми [1].

Безперечно, право на громадянство є надзвичайно важливим через його вплив на повсякденне життя людей у кожній країні. Статус визнаного громадянина країни забезпечує багато правових переваг, які можуть включати залежно від країни право голосувати, займати державні посади, право на соціальне забезпечення, на медичне обслуговування, на державну освіту, на постійне місце проживання, на володіння землею або зайняття трудовою діяльністю [3].

Однак особливу увагу слід звернути на деякі проблемні питання, пов'язані з реалізацією права на громадянство. Наприклад, низька явка на виборах. Вона показує рівень політичної апатії серед населення, що, безсумнівно, серйозно підриває ефективне функціонування демократії.

Існує і комплекс питань, що стосується проблеми тих людей, які з тієї чи іншої причини не отримують всіх переваг від громадянства [5]. Одним із аспектів цієї проблеми є результат реалізації дискримінаційних схем, які мають місце у суспільстві: наприклад, часто меншини, маючи формальне громадянство країни, в якій вони мешкають, все одно не допускаються до повноцінної участі у житті цього суспільства.

Внаслідок все більшої глобалізації, в тому числі нових схем працевлаштування та міграції, проблемним стає те, що значна кількість людей у світі постійно живе за кордоном, але не може претендувати на офіційне громадянство. Серед таких людей можуть бути робітники-

мігранти, біженці, тимчасові резиденти або навіть ті, хто вирішив обрати постійне місце проживання в іншій країні [2, с. 53].

Актуальною є також проблема безгромадянства. Хоча право на громадянство є правом людини, гарантованим міжнародним правом з прав людини, є мільйони людей у всьому світі, які не є громадянами жодної країни. Безгромадянство часто є результатом розпаду таких країн, як СРСР чи Югославія, але особами без громадянства можуть бути і переселенці, вигнані мігранти й ті, чиє народження не було зареєстроване владою. Також, бути апатридом, тобто особою без громадянства, часто є свідомий вибір людини.

Отже, громадянство є правовим зв'язком між особою та державою. Воно дає можливість повною мірою долучитися до політичного, економічного, правового та культурного життя суспільства й держави, і таким чином, тісно пов'язане із правами людини та їх реалізацією. Наразі існує безліч проблем, пов'язаних із здійсненням права на громадянство, які потребують, дослідження і вирішення.

Список використаних джерел

1. Міжнародно-правове регулювання питань громадянства. Студопедія. Ваша школопедія : [сайт]. URL: https://studopedia.com.ua/1_29143_mizhnarodno-pravove-regulyuvannya-pitangromadyanstva.html.
2. Кольчак, Ю. Ю. "Актуальні питання щодо поняття та змісту конституційно-правового статусу людини і громадянина в умовах розбудови правової держави." *Наше право* 6 (2013): 52-57.
3. Основи держави і права : навч. посіб. / за ред. В. В. Комарова. Харків : Нац. юрид. акад. України, 2002. 258 с.
4. Софінська І. Філософсько-правова візія доктрини громадянства : монографія. Львів : Каменяр, 2018. 346 с.

5. Kivisto P., Faist Th. *Citizenship: Discourse, Theory, and Transnational Prospects*. Oxford : Blackwell Publishing, 2008. 176 p.

Турлай О.І.

*аспірант кафедри безпеки та правоохоронної діяльності,
Західноукраїнський національного університету*

ПОНЯТТЯ, ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ, ВИДИ ТА ЕТАПИ МЕДІАЦІЇ

Термін «медіація» виник від грецького поняття «medos» (незалежний, нейтральний) та від латинських «mediatio» (посередництво) і «mediare» (бути посередником). Зміст цього поняття міститься у Великому тлумачному словнику української мови, за яким: «медіація означає міжнародне посередництво, мирний спосіб розв'язання міжнародних конфліктів за допомогою держави, яка не бере участі у конфлікті» [1].

Медіація (англійс. mediation - посередництво) - це вид альтернативного вирішення спору, метод вирішення суперечок за допомогою посередника (медіатора), що допомагає сторонам конфлікту проаналізувати конфліктну ситуацію та налагодити комунікацію з метою, щоб вони змогли обрати варіант рішення, що задовільнив би їх інтереси і потреби.

Варто зазначити, що в юридичній літературі існують різні дефініції медіації. Проте, більшість науковців погоджуються у твердженні, що медіація є різновидом добровільних процедур, вона сприяє примиренню сторін конфлікту й упорядкування взаємовідносин між ними та відбувається із обов'язковим залученням незалежної і нейтральної третьої сторони, що допомагає у вирішенні спору.

Поняття медіації в Україні знайшло відображення у Законі України «Про медіацію», який був прийнятий 16 листопада 2021 року. Згідно п.4 ч.1. ст.1 Закону: «медіація - позасудова добровільна, конфіденційна,